

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล จังหวัดปัตตานี” ที่นำเสนอแยกออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ คือ ประเด็นของการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารที่ใช้กับประชาชนเพื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ประเด็นศึกษาการสื่อสารของประชาชนในเรื่องข้อดี ข้อเสียและผลกระทบที่เกิดจากการมีนิคมอุตสาหกรรม รวมถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อข่าวสารการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และข่าวสารนั้นสอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ และสุดท้ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม นั้น สามารถสังเคราะห์ข้อมูลมาสู่การสรุปให้เห็นภาพรวม ของกระบวนการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาวิจัยทั้ง 4 ประเด็นหลักที่ได้นำเสนอไปแล้ว เพื่อตอบคำถามปัญหานำวิจัยที่กำหนดไว้ในตอนต้น ดังนี้

5.1.1 กระบวนการสื่อสารที่ใช้กับประชาชนเพื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการสื่อสารของการนิคมอุตสาหกรรมกับชาวบ้านในพื้นที่จะเป็นการสื่อสารใน 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การสื่อสารที่เป็นทางการโดย กนอ.จะทำการ สื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ คือ การกระจายข่าวสารข้อมูลที่จะดำเนินการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม วัตถุประสงค์การดำเนินงาน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับชุมชนให้เกิดความเข้าใจไม่ขัดแย้งกัน

ขั้นตอนการสื่อสาร

ขั้นที่ 1 ดำเนินการหาแนวร่วมที่อยู่ในพื้นที่เพื่อหาข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

ขั้นที่ 2 ทำการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ว่าต้องการสิ่งใด

ขั้นที่ 3 การเข้าร่วมวางแผนกับกลุ่มผู้นำชุมชน

ขั้นที่ 4 การนำประชาชนในพื้นที่มาศึกษาดูงานในนิคมอุตสาหกรรม

ขั้นที่ 5 การจัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติการ โดยใช้สื่อต่างๆเหล่านี้

- สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร แผ่นพับโครงการ
- สื่อวิทัศน์
- สื่อบุคคลโดยผ่านผู้นำความคิด ได้แก่ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา
- สื่อพิเศษ ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ที่ กนอ. จัดขึ้น เช่นการพาไปดูงานและ
การทำเวที Work Shop ต่างๆ

2. การสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ การสื่อสารกับชาวบ้านมีลักษณะเป็นกันเอง การ
หลั่งไหลของข่าวสารมีทิศทางที่หลากหลาย ทั้งจากบนลงล่าง (Top-down) คือจากนโยบายของ
รัฐบาล กนอ. และจากจังหวัดปัตตานีลงไปยังชุมชน จากล่างสู่บน (Bottom – up) คือจากชาว
บ้านขึ้นมาสู่ภาครัฐ ได้แก่ กนอ. และ จังหวัด และแบบแนวนอน (Horizontal) ในเวลาเดียวกัน
ชาวบ้านในชุมชนก็สื่อสารกันเองแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกันเอง

กนอ. จะเน้นการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์และการโน้มน้าวผู้นำความคิด ได้แก่ อบต.
ผู้ใหญ่บ้าน และโต๊ะอิหม่าม เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างเจ้าหน้าที่ กนอ. กับกลุ่มชาวบ้าน
ในการสื่อสารดังกล่าวนี้จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล (Two-way Communication) แบบเผชิญ
หน้า (Face to Face) กับผู้นำและชาวบ้าน

โดยสรุปในเรื่องการสื่อสารนั้น สื่อที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการสื่อสารคือสื่อบุคคล
โดยใช้ผู้นำความคิด ผู้นำทางศาสนา เป็นสื่อ โดยใช้ช่องทางการสื่อสารคือการจัดกิจกรรมเวทีและ
การจัด Work Shop ร่วมกับชาวบ้านในชุมชน

5.1.2 การสื่อสารของประชาชนในเรื่อง ข้อดี ข้อเสียและผลกระทบที่เกิดจากการมีนิคม อุตสาหกรรม

การสื่อสารระหว่างชาวบ้านมีลักษณะเป็นกันเอง ซึ่งชาวบ้านจะมีการตอบโต้กลับ
ลักษณะทิศทางไหลของการสื่อสารมีลักษณะเป็นแนวนอน คือมีลักษณะการสื่อสารกับ
ประชาชนด้วยกันเอง ประชาชนสามารถมีการแสดงความคิดเห็นต่อสารที่ได้รับได้ทันที ภาษาที่
ใช้เป็นภาษาแบบไม่เป็นทางการ เช่นภาษาพูด และภาษาท้องถิ่น

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนจะมีการสื่อสารถึงเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน
ทั้งทางบวก และทางลบ ในทางสังคมที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่เคยมี
มาแต่เดิมจะถูกกลืนหายไป อีกทั้งผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดมลพิษต่างๆ รวมทั้งเกิด

ความเจริญที่หยุดยั้งไม่อยู่จนส่งผลให้เกิดภาวะชุมชนแออัด อีกประการหนึ่งคือเรื่องความคืบหน้าของการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกำหนดเวลาที่จะก่อสร้างจะแล้วเสร็จ เนื่องจากประชาชนเริ่มมีความไม่มั่นใจว่านิคมอุตสาหกรรมจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่

5.1.3 ทักษะของประชาชนโดยรอบพื้นที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และข่าวสารนั้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่

จะเห็นว่าความเห็นของชุมชนมีลักษณะ 2 ด้านหลักคือ

5.1.3.1 ด้านที่มีความยินดีและเต็มใจที่จะให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลขึ้นที่ปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางอาหารฮาลาลในภูมิภาคนี้ โดยคำนึงถึง การยอมรับต่อสาธารณะทั้งในระดับท้องถิ่นและโลกมุสลิมทั่วโลก ในมุมมองของชุมชนมองว่า การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมจะนำไปสู่การคลี่คลายและแก้ไขปัญหาการว่างงาน ความมั่นคง ปัญหารายได้และเป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาคนในพื้นที่ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

5.2.3.1 ด้านที่ไม่เห็นด้วย แต่เป็นกลุ่มคนส่วนน้อยที่ไม่ใช่คนในพื้นที่โดยตรง ซึ่งมีความห่วงใยประเด็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ได้แก่การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่อาจก่อให้เกิดมลภาวะหากไม่มีระบบป้องกันและแก้ไขที่ดีพอ ดังที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ และมีความเป็นห่วงว่าการขยายตัวของชุมชนและธุรกิจบริการที่ตามมาหลังการเกิดนิคมฯ จะนำไปสู่การเกิดแหล่งอบายมุขในพื้นที่ ที่ไม่สามารถควบคุมได้

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนโดยรอบพื้นที่มีทักษะที่ดีต่อนิคมอุตสาหกรรม เนื่องจากเมื่อ การนิคมอุตสาหกรรมฯทำการสื่อสารในทุกรูปแบบแล้ว กลุ่มประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องนิคมอุตสาหกรรมดีขึ้นกว่าเดิมจากที่เคยได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งมีผลทำให้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงความรู้ การรับรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม (Behavior) และมีความเข้าใจนั่นคือกลุ่มชาวบ้านจะเห็นด้วยกับการมีนิคมอุตสาหกรรมว่าจะสามารถนำความเจริญมาสู่ชุมชน และยังพบอีกว่าข่าวสารที่การนิคมอุตสาหกรรมนำเสนอกับชุมชนนั้นเพียงประเด็นเรื่องข้อดีและประโยชน์ของการมีนิคมอุตสาหกรรมเท่านั้น ส่วนในประเด็นที่ชาวบ้านต้องการทราบคือความคืบหน้าโครงการเป็นระยะๆ การที่ต้องการให้จ้างคนในพื้นที่ทำงานในระยะก่อสร้าง การบริหารจัดการเรื่องที่จะมีผลกระทบต่างๆทั้งทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ชุมชน และสังคม และเรื่องสำคัญคือเรื่องกระบวนการผลิตอาหารฮาลาลนั้น กลับได้รับข้อมูลเพียงชั้นต้นระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเท่าที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าข่าวสารนั้นยังไม่เพียงพอและสอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน และยังคงต้องการให้การนิคมอุตสาหกรรมฯ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ มาชี้แจงข้อมูลให้ทราบเป็นระยะๆและตอบคำถามที่ชุมชนต้องการ

ทราบอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาและหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้มากที่สุด

5.1.4 ประชาชนโดยรอบพื้นที่มีส่วนร่วมอย่างไร ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล
โดยสรุปจากการวิจัยพบว่า ประชาชนโดยรอบพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ดังนี้

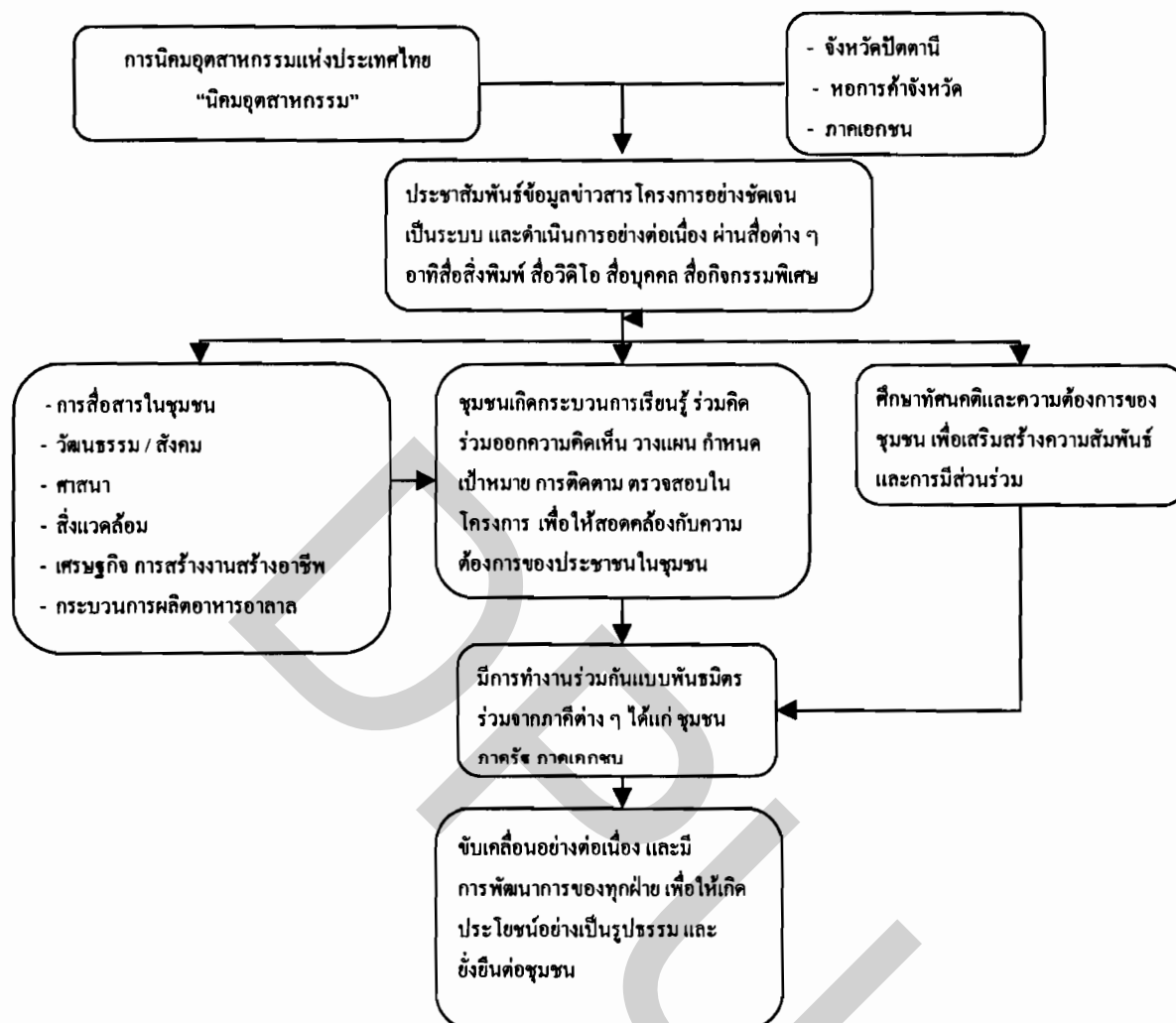
5.1.4.1 มีส่วนร่วมในกระบวนการของการวางแผน โดยมีการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้วิเคราะห์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นหากมีนิคมอุตสาหกรรม

5.1.4.2 มีการกำหนดวิธีการที่ต้องการให้มีการติดตามประเมินผลได้แก่ การเสนอให้มีคณะกรรมการอิสลาม หรือผู้นำทางศาสนาได้เป็นกรรมการหรือได้เข้าไปตรวจสอบในกระบวนการผลิตอาหารฮาลาลในนิคมอุตสาหกรรม และการได้รับผลประโยชน์จากการมีนิคมอุตสาหกรรม ทั้งโดยส่วนตัวคือการทำงาน และโดยส่วนรวมคือชุมชนได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านเช่น ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ เศรษฐกิจดีขึ้น

5.1.4.3 มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างที่ได้จัดขึ้น เช่นการเข้าร่วมประชุมกลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการมีนิคมอุตสาหกรรม เพื่อระดมความคิดเห็นและเสนอแนะให้โครงการมีความเหมาะสมและรอบคอบยิ่งขึ้น

5.1.4.4 มีการเข้าร่วมการจัดไปดูงานและเข้าร่วมการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อเสนอความคิดเห็นในทุกๆด้าน ทั้งข้อห่วงใย และความเป็นไปได้ที่ชุมชนอยากให้ภาครัฐดำเนินการ

กระบวนการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำสรุปภาพรวมผลการวิจัยเป็นแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 5.1 รูปแบบกระบวนการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม
อาหารฮาลาล

5.2 การอภิปรายผล

ในหัวข้อการอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขออภิปรายผลการวิจัย เรียงลำดับตาม
แนวปัญหานำวิจัย ดังนี้

5.2.1 กระบวนการสื่อสารของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีการสื่อสาร
อย่างไรเพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม
อาหารฮาลาล

5.2.2 ประชาชนโดยรอบพื้นที่ มีการสื่อสารในเรื่องเกี่ยวกับข้อดี ปัญหา หรือผล
กระทบอันเกิดจากการมีนิคมอุตสาหกรรมหรือไม่ อย่างไร

5.2.3 ทักษะของประชาชนโดยรอบพื้นที่ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ที่การนิคมฯ สื่อสารเป็นอย่างไร และข่าวสารนั้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่

5.2.4 ประชาชนโดยรอบพื้นที่มีส่วนร่วมอย่างไร ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

ปัญหาคำวิจัยข้อที่ 1. กระบวนการสื่อสารของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีการสื่อสารอย่างไรเพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการสื่อสารที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการนั้นส่งผลกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเกิดความเข้าใจส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ซึ่งประธาน จิตลัมโลกา (2526:11) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 4 ประการ ดังนี้

1. การนิคมอุตสาหกรรมฯ ใช้การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร อย่างต่อเนื่อง เพราะความรู้สึกรักนึกถึงของประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยการสื่อสารในเรื่องของนโยบายของรัฐในการสนับสนุนให้พื้นที่ จังหวัดปัตตานีเป็นศูนย์กลางอาหารครัวโลก ซึ่งจะสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ที่ต้องการเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารมุสลิมอยู่แล้ว เพราะคนทั่วโลกให้ความเชื่อถืออาหารฮาลาลที่ผลิตโดยมุสลิมจากจังหวัดปัตตานี ดังนั้นเมื่อ กนอ. สื่อสารในเรื่องนิคมอุตสาหกรรม ประชาชนโดยรอบพื้นที่ก็จะให้ความสนใจในข้อมูล และมีความหวังที่จะช่วยกันผลักดันให้เกิดนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่ ดังนั้น เมื่อมีการสื่อสารจากรัฐ จาก กนอ. ในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากที่ประชาชนจะรับรู้ข่าวสารและให้ความสนใจเป็นพิเศษ และเกิดกระบวนการสื่อสารภายในชุมชนด้วยตนเองตลอดเวลา

2. การนิคมอุตสาหกรรมฯ มีการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างมีแผน เป็นระบบเป็นขั้นตอน โดยร่วมกับสำนักงานจังหวัดปัตตานี อุตสาหกรรมจังหวัดและหอการค้าจังหวัด และสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้ท้องถิ่น ซึ่งทั้ง 4 หน่วยงานนี้มีความใกล้ชิดกับผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี และเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่ทุกฝ่าย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น โดยเริ่มทำการศึกษารวบรวมข้อมูลของประชาชนที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบ

โดยรอบพื้นที่ให้มากที่สุด โดยศึกษาบริเวณพื้นที่ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และใครคือผู้ที่ชุมชนให้ความนับถือและเชื่อถือ และ กนอ. จึงได้เข้าไปดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการมีนิคมอุตสาหกรรม ผ่านผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ส่งผลให้เกิดความเข้าใจและเกิดกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังชุมชน เมื่อทุกฝ่ายมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้การดำเนินงานมีเอกภาพและสอดคล้องกันทุกขั้นตอน

3. ด้านการโน้มน้าวทัศนคติหรือความคิดเห็นของประชาชนนั้น การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล เป็นยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ ระดับกลุ่มจังหวัด ตลอดจนระดับจังหวัด ที่มีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบแก่ประชาชนโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมและประชาชนโดยทั่วไป ดังนั้นการสร้าง ความเข้าใจร่วมกันในทุกๆด้านจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้สามารถใช้นิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคนี้ การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวทัศนคติของประชาชนนั้นโดยหลักแล้วใช้ผู้นำความคิดของชาวบ้าน คือโต๊ะอิหม่าม อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างเจ้าหน้าที่ กนอ. และชาวบ้านในชุมชน การใช้สื่อประเภทต่างๆ กนอ. ก็ได้ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เช่น นำสื่อแผ่นพับมาแจกในการประชุม เปิดเวทีสนทนาให้คู่ก่อนการประชุมและก่อนการทำเวทีทุกครั้ง เพื่อต้องการให้ประชาชนเกิดการรับรู้และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของนิคมอุตสาหกรรมให้ติดอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของประชาชนตลอดไป

โดยสรุป การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจให้เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรมนั้น สื่อที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการสื่อสารคือ สื่อบุคคล โดยผ่านผู้นำทางความคิดหรือผู้นำทางศาสนา โดยสถานที่ที่ทำการสื่อสารนั้นคือการจัดกิจกรรมต่างๆร่วมกับชาวบ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ

4. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน กนอ. กับประชาชนให้เกิดความเข้าใจและไม่ขัดแย้งกัน กล่าวคือต้องเข้าใจความต้องการของชุมชนว่าต้องการอะไร และมีทัศนคติอย่างไร ซึ่ง กนอ. ได้คำนึงถึงความสามารถในการสื่อสารของชาวบ้านว่าต้องการติดต่อสื่อสารแบบใด ภาษาใด การใช้ภาษาของชาวบ้านนั้นใช้ภาษาท้องถิ่น หรือภาษาawi แต่เมื่อเขาสื่อสารกับเรา จะใช้ภาษากลางสำเนียงภาคใต้ แต่เมื่อเขาหันมาคุยกันเองก็จะใช้ภาษาawiในการสื่อสาร ดังนั้นเมื่อต้องการที่จะเข้าไปทำกิจกรรมใดๆ มักจะดำเนินการผ่านผู้นำก่อนเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดี และให้ผู้นำช่วยโน้มน้าวให้ชาวบ้านเห็นด้วยและปฏิบัติตามโดยไม่เกิดความขัดแย้ง ซึ่งในช่วงแรกต้องหมั่นสร้างความสัมพันธ์และทำความคุ้นเคยกับชาวบ้าน สร้างทัศนคติในทางบวกให้เกิดในจิตใจของประชาชน และเกิดการเข้าร่วมทำกิจกรรมและสนับสนุนกิจกรรม

ของ กนอ. เช่นการเข้าร่วมฐานนิคมอุตสาหกรรม และเข้าร่วมกิจกรรมเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็น และกิจกรรม Work Shop ซึ่งที่ผ่านมาได้รับผลดีมาโดยตลอด

ในเรื่องของกระบวนการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเข้ามามีส่วนร่วม พบว่า การนิคมอุตสาหกรรมมีกระบวนการสื่อสารสอดคล้องกับทฤษฎี และใช้การสื่อสารครบทุกบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

ปัญหานำวิจัยหัวข้อที่ 2. ประชาชนโดยรอบพื้นที่ มีการสื่อสารในเรื่องเกี่ยวกับข้อดี ปัญหา หรือผลกระทบอันเกิดจากการมีนิคมอุตสาหกรรมหรือไม่ อย่างไร

จากการศึกษาพบว่า คนในชุมชนมีการสื่อสารกันเองเป็นประจำ ชาวไทยมุสลิมก็มีการสื่อสารกับชาวไทยพุทธเช่นกัน ไม่มีการแบ่งแยก แต่ถ้าชาวมุสลิมจะสื่อสารกันเองเป็นกลุ่มใหญ่ มักจะสื่อสารกันที่มัสยิด แต่ถ้าเป็นการสื่อสารโดยทั่วไปมักจะสื่อสารกันที่ร้านน้ำชา หรือไม่ก็ไปมาหาสู่กันตามธรรมดา เมื่อประชาชนได้รับข่าวสารเรื่องการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่ หัวข้อที่ใช้ในการสนทนาในชุมชนจะเป็นเรื่องของประโยชน์ที่จะได้รับ การจ้างงาน เรื่องผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบทางด้านวิถีชีวิตและสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมที่กลัวว่าความเจริญจะกลืนความเป็นมุสลิมจนกลายเป็นสังคมใหม่ไป ในเรื่องการสื่อสารของประชาชนในชุมชนจะมีลักษณะการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ มีลักษณะเป็นกันเอง การสื่อสารมีการโต้ตอบกลับ ลักษณะทิศทางการไหลของการสื่อสารมีลักษณะเป็นแนวนราบ คือมีลักษณะการสื่อสารกับประชาชนด้วยกันเอง ประชาชนสามารถมีการแสดงความคิดเห็นต่อสารที่รับได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของการสื่อสารชุมชน ของกาญจนา แก้วเทพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543:48) ดังนี้

1. ชาวบ้านในชุมชนนี้ใช้การสื่อสารแบบสองทาง (Two - way Communication) คือมีการสื่อสารพูดคุยกันในเรื่องของนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งในการสื่อสารนั้นจะมีปฏิริยาโต้ตอบ (Interactivity) กันอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเมื่อมีผู้เปิดประเด็นเรื่องนิคมอุตสาหกรรมขึ้น ชาวบ้านก็จะมีคำถามสงสัย หรือต้องการหาคำตอบ ในเรื่องของข้อดี ที่มีนิคมอุตสาหกรรมว่าคืออะไร ดีเพียงพอกที่จะไม่กระทบกับความเป็นอยู่ของชุมชนหรือไม่ นอกจากนั้นเรื่องที่น่าสนใจสื่อสารกันมากที่สุด เมื่อมีการเปิดประเด็นถึงนิคมอุตสาหกรรมคือ กระบวนการฮาลาล ว่าในการผลิตจะมีการผลิตได้ถูกขั้นตอนจริงหรือไม่ และผู้ที่ให้คำตอบก็มักจะเป็นผู้นำชุมชนซึ่งได้รับรู้ข่าวสารที่ถูกต้องและมากกว่าชาวบ้านได้รับเพราะมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจมากกว่า ก็จะเป็นผู้ชี้แจง ซึ่งผู้นำชุมชนนับเป็นสื่อที่ประชาชนในชุมชนให้ความเชื่อถือ และสามารถพูดคุย

สอบถามข้อมูลกันได้ทันที ทำให้เกิดการโต้ตอบกันตลอดเวลาในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งบางครั้งก็จะมี การถกเถียงผลักดันการให้ข้อมูลกันตลอดเวลา ซึ่งทำให้สถานะของผู้ส่งสารและ ผู้รับสารไม่ตายตัวแน่นอน แต่จะมีการผลักดันการให้ข้อมูลกันอยู่ตลอดเวลา

2. ประชาชนรอบนิคมอุตสาหกรรมนี้มีความต้องการที่จะสื่อสารเรื่องนิคมอุตสาหกรรมในชุมชนตลอดเวลาที่มีโอกาส เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจ และเป็นผลกระทบโดยตรงที่จะทำให้ความเป็นอยู่ในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงทำให้มีทิศทางการไหลของข่าวสาร (Flow of information) นั้นมาจากที่หลากหลายทุกทิศทาง ทั้งจากบนลงล่าง (Top – down) คือการที่ผู้นำชุมชนได้พยายามเสาะแสวงหาข่าวสารจากภาครัฐทั้งจากนโยบายของรัฐบาล จากนโยบายของหน่วยงานซึ่งผ่านมาทางสำนักงานจังหวัด หรือแม้กระทั่งหน่วยงานของการนิคมฯเองก็ได้รับการสื่อสารจากคนในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องความคืบหน้าของนิคมอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารจากกลุ่มชาวบ้านผ่านผู้นำความคิดมายังจังหวัด และการนิคมอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการสื่อสารจากล่างสู่บน (Bottom-up) และแบบแนวนอน (Horizontal) ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกันเอง พูดถึงข้อดี และอยากมีนิคมอุตสาหกรรมจึงทำให้เกิดการกระตุ้นให้ทุกกลุ่มมีการสื่อสารและมีการเตรียมพร้อมที่จะร่วมมือกันกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วม บริหารจัดการ และแก้ไขปัญหาที่มีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นการสร้างเครือข่ายชุมชนรูปแบบหนึ่งและสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่า ทิศทางการไหลของข่าวสารในชุมชนนี้ ตรงกับแนวคิดของ พาเวลคา (Pavelka, 1978) ในเรื่องของทิศทางการไหลของข่าวสารในเรื่องของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมนี้มี 3 ทิศทาง คือ

- การไหลของข่าวสารจากภายนอกมาสู่ชุมชน คือเรื่องการสื่อสารถึงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่ปัตตานี มีการพูดถึงกันไม่แต่เฉพาะในจังหวัดเท่านั้น แต่ยังมีรับทราบจากสื่ออื่นๆ เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่รัฐบาลให้การสนับสนุน เพื่อเป็นการสร้างงาน ลดปัญหาการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น รวมทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในการส่งออกให้กับจังหวัดอีกด้วย ดังนั้นข้อมูลข่าวสารจึงไม่ได้มาจากหน่วยงานเพียงด้านเดียว
- การส่งกระจายข้อมูลข่าวสารเรื่องราวภายในชุมชนไปยังบุคคลภายนอก คือประชาชนในชุมชนมีการส่งข่าวสารหรือคำถามเพื่อหาคำตอบที่ต้องการทราบไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของการนิคมอุตสาหกรรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นความต้องการทราบการวางผังและระบบต่างๆในนิคมอุตสาหกรรม การสื่อสารที่เกิดขึ้นนี้เพื่อดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนเอง ที่ต้องการร่วมกันแก้ไขปัญหา และสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

- ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันเป็นประชาสังคม (Civil Society) เพื่อแจ้งข่าวสาร วิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น โดยคนในชุมชนร่วมมือกันเอง เช่น เมื่อชุมชน มีข้อข้องใจเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการผลิตอาหารฮาลาล ผู้ใหญ่ชุมชน ก็จะเป็นแกนนำในการประสานผู้นำชุมชนอื่นๆ และชาวบ้านมารวมตัวกันที่บ้านคุณคลยา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา และส่งตัวแทนไปคุยกับหอการค้าจังหวัด หรืออุตสาหกรรมจังหวัด การรวมกลุ่มกันแบบนี้มักจะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนค่อนข้างดี ทำให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่มและมีส่วนร่วมในการสื่อสาร ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นตระหนักถึงสิ่งที่ชุมชนประสบอยู่ และการแสดงออกซึ่งความเป็นตัวของตัวเองของชุมชนอันก่อให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหา หรือวิธีการในการพัฒนาที่เหมาะสมกับชุมชนของตนเองได้ในระดับหนึ่ง

ปัญหาคำวิจัยหัวข้อที่ 3. ทักษะของประชาชนโดยรอบพื้นที่ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ที่การนิคมฯสื่อสารเป็นอย่างไร และข่าวสารนั้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่

การสื่อสารของการนิคมอุตสาหกรรมที่สื่อสารข้อมูลข่าวสารการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมไปยังประชาชนในพื้นที่ ได้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคมของ นายแพทย์ประเวศ วะสี, 2540) ที่ได้มองว่า ประชาสังคม ก็คือสังคมที่เต็มไปด้วยชุมชน การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือความต้องการนิคมอุตสาหกรรม และมีอุดมคติร่วมกันคืออยากให้นิคมอุตสาหกรรมเป็นไปตามความต้องการของชุมชน มีการติดต่อสื่อสารกันพบปะพูดคุยกันในเรื่องต่างๆ และมีการรวมกลุ่มกันโดยการประชุมกลุ่มย่อยและทำเวทีกลุ่มย่อยเป็นประจำ ถึงแม้ว่าจะอยู่ห่างกันแต่ละตำบล และแต่ละอำเภอก็สามารถมีการไปมาหาสู่กันและสื่อสารกันเป็นประจำ เนื่องจากชาวบ้านในชุมชนนี้จะมีการห่วงใยและเอื้ออาทรในความเป็นอยู่ซึ่งกันและกัน เพราะคนในชุมชนจะมีสภาพความเป็นอยู่แบบพี่น้องที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นในเรื่องของการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมให้ชุมชนในพื้นที่ได้รับทราบนั้น ทำให้ประชาชนในสังคมนั้น มีจิตสำนึกร่วมกัน และมีการดำเนินกิจกรรมในอันที่ความต้องการจะแก้ไขสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม ด้วยความเต็มใจและมีความสุข จะเห็นได้ว่าการที่การนิคมอุตสาหกรรมฯ ดำเนินการสื่อสารโดยสอดคล้องกับแนวคิดของประชาสังคมนี้โดยมุ่งหวังผลเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการออกความเห็น และให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหาออกมาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขโดยคนในชุมชนเอง ซึ่งกระบวนการต่างๆ ได้อาศัยการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นของคนในชุมชน ให้เห็นประโยชน์ของการมี

นิคมอุตสาหกรรมและคล้อยตามความคิดเห็นของคนในชุมชนด้วยกัน เพื่อจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง ไม่เกิดการต่อต้านและเกิดความเป็นเอกภาพมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

ประชาชนโดยรอบพื้นที่ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการมีนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ คือมีความเข้าใจว่านิคมอุตสาหกรรมคืออะไร เห็นความแตกต่างของนิคมอุตสาหกรรมกับเขตอุตสาหกรรมหรือโรงงานต่างๆ ว่านิคมอุตสาหกรรมเป็นของรัฐ มีการบริหารจัดการระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการรวมทั้งจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นในทัศนะของคนส่วนใหญ่จะเป็นไปในเชิงบวก แต่ก็ยังมีข้อห่วงใยที่ต้องการให้การนิคมอุตสาหกรรมฯ ดำเนินการให้เป็นไปตามที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการ เพื่อให้ไม่ขัดต่อหลักศาสนา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน

จากการวิจัยยังพบอีกว่า ข่าวสารที่พยายามสื่อสารเข้าไปถึงชุมชนนั้น ยังไม่สอดคล้องและเพียงพอกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประชาชนในพื้นที่มีความต้องการทราบในเรื่องความคืบหน้าของโครงการเป็นระยะๆ ซึ่งการนิคมอุตสาหกรรมฯ ได้แจ้งแต่ความมั่นใจให้ทราบว่าจะมีนิคมเกิดขึ้นแน่นอน แต่ระยะเวลาแล้วเสร็จยังไม่สามารถกำหนดได้อย่างแน่นอนเนื่องจากเป็นข้อมูลทางด้านเทคนิค ด้านกายภาพของการก่อสร้าง ดังนั้นชาวบ้านจึงพยายามแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน และมีการสื่อสารจากล่างสู่บน (Bottom-up) ตามแนวคิดการสื่อสารชุมชนของกาญจนา แก้วเทพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543:48) ที่กลุ่มชาวบ้าน ในชุมชนจะส่งข่าวสาร ไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อรับรู้ข่าวสารเพิ่มเติมในการที่จะนำมาสนับสนุนทัศนคติและความเข้าใจที่มีอยู่เดิม นอกจากนั้นยังเป็นการนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น นำไปใช้ในแนวทางแก้ปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของบุคคลหรือประชาชนในชุมชน

ในงานวิจัยชิ้นนี้ สถานที่สำคัญคือ นิคมอุตสาหกรรม ที่รัฐบาลให้การสนับสนุนให้เป็นครัวโลกและเป็นศูนย์กลางของการผลิตอาหารฮาลาลในประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความเจริญในพื้นที่และจังหวัดปัตตานี การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และยังมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านผลิตที่ทันสมัยซึ่งนับว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ให้กับชุมชน และสิ่งที่สำคัญ จะเป็น การเพิ่มมูลค่าการส่งออกให้กับประเทศไทยได้อย่างมหาศาล ดังนั้น นิคมอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ย่อมได้รับความสนใจจากหลายๆฝ่าย โดยเฉพาะหากมีผลกระทบกับประชาชนในพื้นที่แล้ว การดำเนินการย่อมไม่สามารถดำเนินการได้ ดังนั้นประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ย่อมมีความต้องการที่จะทราบถึงความคืบหน้าของการก่อสร้าง ของการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อจะได้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาและเตรียมตัวตั้งรับกับสิ่งที่จะเข้ามากระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชุมชนในพื้นที่

ปัญหานำวิจัยหัวข้อที่ 4. ประชาชนโดยรอบพื้นที่ที่มีส่วนร่วมอย่างไร ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

กรรมอาหารฮาลาล

ประชาชนในพื้นที่ 2 อำเภอ 5 ตำบล รอบนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลนั้นอยู่กันแบบลักษณะชาวไทยชนบททั่วไป มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายและเคร่งครัดศาสนา เมื่อมีการสื่อสารเรื่องการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการนิคมอุตสาหกรรม ฯ ได้ทำการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมโดยกระบวนการนั้นได้เน้นให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดเป้าหมายและเสนอแนะข้อคิดเห็นที่คนในสังคมและชุมชนต้องการ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ และให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในแผนงานโครงการที่ได้ร่วมตัดสินใจ

สำหรับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่นการเข้าร่วมคูงาน การเข้าร่วมการจัดเวทีกลุ่มย่อย และเวทีกลุ่มใหญ่ระดับจังหวัด ซึ่งการเข้าร่วมนี้ส่วนใหญ่กลุ่มผู้นำจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และกลุ่มชาวบ้านจะดูตามความเหมาะสมของเวลาตนเอง หากใครมีเวลาจะมาร่วมทุกครั้ง

2. การมีส่วนร่วมในการระดมสมองและเสนอความคิดเห็น คือการที่ผู้นำ และชาวบ้านอยู่ร่วมประชุม และแสดงความคิดเห็นในแนวทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ชาวบ้านในชุมชนทั้ง 5 ตำบลรอบนิคมอุตสาหกรรมนั้น ส่วนใหญ่จะมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นของตนออกมา เพียงมีการกระตุ้นเล็กน้อยเท่านั้นก็จะแสดงความคิดเห็นในส่วนตัวออกมา และหากมีผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างก็จะพูดออกมาทันที ทำให้ผู้วิจัยสามารถทราบปัญหา ความกังวล และความต้องการที่แท้จริง

ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลตามการแบ่งระดับของ กาญจนา แก้วเทพ (2542) ได้ 3 ระดับ ดังนี้

1. ประชาชนโดยรอบพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารและผู้ใช้สาร กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ การนิคมอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์กับชาวบ้านทั้งในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารและการทำกิจกรรมร่วมกัน

2. ประชาชนโดยรอบพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ผู้ผลิตสาร ผู้ร่วมผลิต และผู้ร่วมแสดง ในการสื่อสารที่ปฏิบัติจริงได้ หมายถึงชุมชนมีการสื่อสารระหว่างกันในเรื่องของนิคมอุตสาหกรรม ทั้งเป็นผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาสื่อสารให้คนในชุมชนได้รับทราบ

3. ประชาชนโดยรอบพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย ในการเข้ามามีส่วนบริหารจัดการในนิคมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตอาหารฮาลาล และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน

โดยระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถอธิบายเปรียบเทียบให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

เมื่อจะมีการสื่อสาร ก็จะเข้าพบกลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มผู้นำทางศาสนา ก่อนเพื่อสร้างความเข้าใจและชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ เมื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มผู้นำแล้ว ก็จะนัดประชุมเวที หรือทำ Work Shop กับกลุ่มชาวบ้านอีกครั้ง ซึ่งชาวบ้านในชุมชนจะชอบการทำ Work Shop มาก เพราะมีโอกาสได้แสดงออก ได้แสดงความคิดเห็น ในระหว่างการจัดเวที หรือทำ Work Shop ผู้นำชุมชน ก็จะพูดให้ชาวบ้านเห็นถึงประโยชน์ของนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งชาวบ้านก็จะรับฟังด้วยดี และมีความเห็นคล้อยตาม แต่ถ้าในบางเรื่องที่มีข้อสงสัย ชาวบ้านก็จะมีข้อสงสัยคล้อยตามและตั้งคำถามและข้อเสนอต่างๆมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้การนิคมอุตสาหกรรมตอบและนำไปเป็นข้อปฏิบัติที่จะใช้ในนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่นั้น และทุกครั้งหลังจากมีการประชุม Work Shop เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการรณรงค์ให้ชาวบ้านช่วยไปกระจายข้อมูลข่าวสารที่ได้รับที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้กับชาวบ้านกลุ่มอื่นที่ไม่ได้มาร่วมกิจกรรม ซึ่งนับได้ว่าการกระทำเช่นนี้เป็น การกระทำของผู้นำกลุ่ม ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ผู้ผลิต ผู้ร่วมแสดง ซึ่งแน่นอนว่าก่อนที่จะมีการส่งสารออกไปทั้งผู้นำชุมชนและชาวบ้านต้องมีการร่วมกันกำหนดนโยบายกับภาครัฐ อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี การนิคมอุตสาหกรรมฯ และอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการชักจูงและโน้มน้าวใจให้กลุ่มอื่นเห็นประโยชน์และคล้อยตาม โดยลักษณะเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมในลักษณะของการวางแผนและกำหนดนโยบาย

ในลักษณะของการมีส่วนร่วมจะพบว่า กลุ่มประชาชนโดยรอบพื้นที่ที่มีส่วนร่วมทั้งการสื่อสารและการปฏิบัติภายในชุมชนครบทั้ง 3 ระดับ ดังนี้

กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำธรรมชาติ มีระดับการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร และผู้สื่อสาร มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ส่ง ผู้ผลิต และผู้ร่วมแสดง รวมทั้งมีส่วนร่วมในฐานะเป็นผู้วางแผนและกำหนดนโยบายอีกด้วย

กลุ่มชาวบ้าน มีระดับการมีส่วนร่วม 2 ระดับ ได้แก่ ในฐานะผู้รับสารหรือใช้สาร และมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง ผู้ผลิต ผู้ร่วมผลิตและร่วมแสดง

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในเรื่องของการสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร (กาญจนา แก้วเทพ, 2542) เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้การ

ดำเนินงานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมในการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่รอบนิคมอุตสาหกรรม สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้นำทางศาสนานั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบาย โดยการนำเสนอข้อเสนอ และข้อห่วงใยของชุมชนรวมทั้งสิ่งที่ชุมชนต้องการให้เกิดในนิคมอุตสาหกรรมและรอบนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งถือเป็นการร่วมวางแผนที่ การนิคมอุตสาหกรรมจะต้องนำมาดำเนินการ เพื่อให้ชุมชนไม่เกิดปัญหา และสามารถอยู่ร่วมกันได้ระหว่างภาคอุตสาหกรรมและชุมชนและสิ่งแวดล้อม

2. การสื่อสารของประชาชนภายในชุมชนนั้นมีลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน คือการโต้ตอบกันได้เป็นอย่างดี เพราะการสื่อสารจะเป็นแบบเผชิญหน้ากัน ทั้งลักษณะการสื่อสารตัวต่อตัว การสื่อสารกลุ่มย่อย ลักษณะการสื่อสารแบบนี้จึงส่งผลให้มีการสื่อสารกลับหรือ Feed Back ที่ดี สามารถตอบข้อซักถาม ข้อสงสัย และโน้มน้าวใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การส่งสารของประชาชนในพื้นที่ที่มีความกว้างไกลและทั่วถึง เพราะทั้งผู้นำและชาวบ้านทำหน้าที่เป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร เช่นเมื่อใครทราบเรื่องเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรมในแ่งมุมใด ก็จะพูดคุยกันเป็นการกระจายข่าวสารให้ทุกคนในชุมชนได้รับทราบ

4. ช่องทางในการสื่อสารมีความสะดวก เพราะใช้บุคคลในชุมชนเป็นสื่อ ทั้งผู้นำชาวบ้าน ผู้นำศาสนา และชาวบ้านด้วยกันเอง เนื่องจากเรื่องที่พวกเขาสื่อสารเป็นเรื่องที่ชุมชนให้ความสนใจอยู่แล้ว การให้คนในชุมชนสื่อสารกันเองนั้นเป็นเรื่องที่ดีอย่างยิ่งเพราะสามารถเข้าใจกันได้ง่ายไม่ต้องตีความเรื่องวัฒนธรรมและภาษา ทำให้สามารถเข้าใจได้ถูกต้องตรงกัน แต่ถ้าต้องสื่อสารกับบุคคลภายนอก ต้องใช้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่น

จากการศึกษาปัญหานาวิจัยข้อที่ 4 นี้พบว่าประชาชนโดยรอบพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก โดยในขั้นแรกก่อนที่จะดำเนินการตั้งนิคมอุตสาหกรรมนี้ กลุ่มประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อสื่อความคิดเห็น ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอนะ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมก็คือ การรับว่าเมื่อนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นแล้วจะทำให้มีการพัฒนาในชุมชน รายได้และเศรษฐกิจในชุมชนจะดีขึ้น ลดปัญหาการว่างงาน ซึ่งเมื่อชุมชนมีความคาดหวังก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ แสดงการมีส่วนร่วมในการสื่อสารออกความคิดเห็นและข้อเสนอนะต่างๆ และเมื่อนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้น พวกเขาต้องการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลกระบวนการผลิตอาหารฮาลาลให้ถูกต้องตามหลักศาสนา รวมทั้งมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อม สังคมในชุมชนที่ไม่ให้ขัดต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ต้องการมีส่วนร่วมในการใช้แรงงานในนิคมอุตสาหกรรมเพื่อลดปัญหาการว่างงานและการ

อพยพแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่หรือทำงานในต่างประเทศ ทั้งหมดนี้เกิดจากความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนนั่นเอง

ในเรื่องแนวโน้มการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมในอนาคตนั้น การนิคมอุตสาหกรรมฯ ก็ยังต้องคิดหาวิธีการแนวใหม่ ด้วยการศึกษจากชุมชนทั้งโดยการสังเกตและการเข้าไปสัมผัสอย่างใกล้ชิด ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าการสื่อสารที่ผ่านมามีความเหมาะสม เพราะจากการทำวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารที่ใช้การสื่อสารบุคคลโดยวิธีผ่านผู้นำชุมชน ผู้นำความคิด และผู้นำทางศาสนา เป็นสิ่งที่ดีที่สุด แต่หากว่าในอนาคตชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของลักษณะประชากรศาสตร์ เช่นระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีเข้ามาในชุมชนเพิ่มมากขึ้น กระบวนการสื่อสารแบบเดิมอาจจะต้องปรับเปลี่ยน ให้สอดคล้องและมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น

5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผู้ศึกษาจึงได้พยายามเก็บข้อมูลให้ได้จากทุกมุมมองของกลุ่มตัวอย่างทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน แต่เนื่องจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ซึ่งมิได้เป็นภูมิลำเนาของผู้ศึกษา จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของการนิคมอุตสาหกรรมไม่ สามารถลงไปในพื้นที่เพื่อให้ข้อมูลกับผู้วิจัยได้ ผู้วิจัยจึงใช้การสัมภาษณ์ในลักษณะสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.4.1 การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารความคืบหน้าโครงการกับกลุ่มประชาชนโดยรอบพื้นที่การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเป็นระยะ และมีการขาดหายของข้อมูลอาจจะทำให้ประชาชนเกิดความวิตกกังวล และอาจก่อให้เกิดทัศนคติในแง่ลบต่อโครงการ จนเกิดการไม่สนับสนุนโครงการอันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการได้

5.4.2 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สื่อที่การนิคมอุตสาหกรรมใช้แล้วประสบความสำเร็จได้แก่สื่อบุคคล คือผู้นำทางความคิด ผู้นำศาสนา ดังนั้น การนิคมอุตสาหกรรมฯ ควรที่จะให้ความสำคัญและมีความต่อเนื่องกับบุคคลดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอและมีการส่งข่าวสารผ่านกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เพราะสื่อบุคคลกลุ่มนี้จะสามารถเป็นสื่อบุคคลในการให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนในชุมชนของตนเองได้เป็นอย่างดี

5.4.3 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชนโดยรอบพื้นที่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะฐานข้อมูลของประชาชนเหล่านี้ จะมี

ส่วนช่วยในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในการเป็นต้นแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอื่นๆต่อไป

5.4.4 การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ควรมีการทำกิจกรรมอื่นร่วมกับชาวบ้าน นอกเหนือจากการทำเวทีและ Work shop เพียงอย่างเดียว เช่นการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือ การเข้าร่วมกิจกรรมพื้นบ้านของชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

5.4.5 ควรให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้กับเยาวชนในพื้นที่ โดยเริ่มดำเนินการก่อนนิคมอุตสาหกรรมจัดตั้งเสร็จเรียบร้อย เพราะจะได้ทำให้กลุ่มประชาชนในชุมชนมองเห็นความจริงใจในการเข้าไปแก้ปัญหา และสนับสนุนการศึกษาและร่วมพัฒนาเยาวชนในชุมชนในมีความรู้สูงขึ้น เพื่อจะได้มีโอกาสเข้าไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรมหรือกลับมาพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

5.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.5.1 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชน และประชาชน เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำในแต่ละสาขาที่มีบทบาทต่อการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดทำแผนการสื่อสารขององค์กร หรือโครงการต่างๆในอนาคต

5.5.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงการทำความเข้าใจของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมว่ามีการวางแผนกลยุทธ์ในการสื่อสารอย่างไรในการสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกต่อคนในพื้นที่ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นกรณีศึกษาสำหรับนิคมอุตสาหกรรมหรือโครงการอื่นๆ

5.5.3 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่มหรือของประชาชนในพื้นที่ในประเด็นอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม